

Osaamisen ja hyvinvoinnin yhteiskunta
- Sosiaaliturva 2030 -vaihtoehtojen kiteytys, lokakuu 2018 -

<p align="center">Yhteiset tavoitteet ja lähtökohdat</p> <p align="center">Tavoitteena vaiheittain toteutettava kokonaisuudistus – ei yksittäisten kysymysten hienosäätöä Hyödynnetään digitalisoitiin ja tekoälyn tarjoamat mahdollisuudet * Huomioidaan julkisen talouden kestävyys heikenevän huoltosuhteen Suomessa</p>		
<p align="center">Vaihtoehtojen yhteisesti tavoitellut ominaisuudet:</p> <p align="center">Rakennetaan selkeämpi järjestelmä ja kootaan etuuksia laajemmiksi kokonaisuuksiksi. * Siirrytään rankaisevasta, leikkaavasta linjasta palkitsevaan ja positiiviseen.</p>		
<p align="center">Perheen roolia ja yksinkertaistamista painottava Takuuturva</p>	<p align="center">Työllistymistä ja osaamista palveluilla vahvistava sosiaaliturva</p>	<p align="center">Osallistumiseen kannustava yksilöllinen sosiaaliturva (A: porrasteinen tai B: yksitasoinen)</p>
<p><i>Tavoite: Turvata perustoimeentulo tilanteissa, joissa ei ole oikeutta työ- ja vakuutusperusteiseen turvaan.</i></p>	<p><i>Tavoite: Uudistaa sosiaaliturva ja palvelut työhön ja osaamisen kehittämiseen vahvasti kannustavaksi.</i></p>	<p><i>Tavoite: Tarjota selkeä perusturva työn muotojen ja merkitysten muuttuessa, osallisuuteen kannustava.</i></p>
<p>Vaihtoehdon erityispiirteet: Sosiaaliturvaa yksinkertaistetaan yhdistämällä työikäisten syyperusteiset perusetuudet ja toimeentulotuen perusosa yhdeksi tueksi, joka on tulovähenteinen kotitalouden tulojen suhteen: Perhekohtainen ”Takuuturva” lisää perheen sisäistä vastuuta ja kohdistaa tukea pienituloisille, turvaten välttämättömän.</p> <p>Takuuturvalla on kaksi tasoa sen mukaan, onko henkilö käytettävissä työllistämistä ja kuntoutusta edistäviin toimenpiteisiin. Jos kyllä, taso olisi nykyisten peruspäivärahojen tasolla. Jos ei, taso olisi 60 % nykyisen toimeentulotuen perusosasta. Takuueläke säilyy nykyisellään. Toimeentulotukeen jäljelle jäävät korvaukset kootaan yhteen toimeentulotueksi. Yksinkertainen järjestelmä ei voi reagoida yksilökohtaisesti; yksilöllisyyttä lisätään palveluilla.</p>	<p>Vaihtoehdon erityispiirteet: Etuusjärjestelmä ja palvelut mahdollistavat ja kannustavat osaamisen kehittämiseen ja työhön hakeutumiseen. Näihin liittyy myös nykyistä vahvempi vastikkeellisuus ja sosiaaliturvan yksilökohtaisuus.</p> <p>Sosiaalisten riskitilanteiden varalle on tarveharkintaiset tuet, mutta niitä on nykyistä vähemmän. Tukien ehtoja muutetaan opiskeluun ja työhön kannustavammiksi. Turvan jatkuvuus ja täysimääräisyys edellyttää sitoutumista sovittuihin toimiin.</p> <p>Opiskelun ajalle nykyistä yhtenäisempi ja kattavampi elinikäisen opiskelun mahdollistava tuki ja palveluita. Tarvittaessa saa sairaus/vammaisuus/ perhetilanneperusteista tukea (yhtenäistetään). Nykyinen perustoimeentulotuki poistuu, täydentävä ja harkinnanvarainen osuus säilyy Sosiaaliturvan tarpeen pitkiäytessä tehdään nykyistä nopeammin koulutus- ja kuntoutustarvearviointi ja ohjaus. Palvelut liittyvät nykyistä tiiviimmin turvaan, ja palvelujen saatavuus ja vaikuttavuus on varmistettava.</p>	<p>Vaihtoehdon erityispiirteet: Yksilöllinen perusturva on vastikkeeton. Vaihtoehdon A-mallissa korotusta matalaan perusturvaan saa portaittain vastikkeellisesti. B-malli on portaaton, ja koko perusturva on vastikkeeton.</p> <p><u>Malli A:</u> Porrastettu, vastikkeettomuutta ja vastikkeellisuutta yhdistävä malli. Vastikkeeton perusturva on 60 % nykyisen toimeentulotuen perusosasta. Osallistamalla yhteiskunnan kannalta myönteiseen toimintaan (työ tai opiskelu ei ole edellytyksenä) etuutta voi nostaa nykyisten perusturvaetuuksien tasolle. <u>Malli B:</u> Vastikkeeton perusturvaetus. Vastikkeeton perusturva on yhdenmukaistettujen perusturvaetuuksien tasolla. Molemmilla malleilla perusturvaetudet yhdenmukaistetaan. Asumisen tukea on mahdollisuus saada. Oikeus kaikkiin sosiaali- ja terveyspalveluihin säilyy muuttumattomana; palveluja räätälöidään houkuttavaksi ilman velvoitteita syrjäytymisen riskitilanteisiin.</p>
<p>Vertailtavuuden vuoksi vaihtoehtojen laskentaoletuksina käytetään yhdenmukaisia perusratkaisuja: Asumisen tuet ovat kotitalouskohtaisia; asumistuki ja asumismenojen korvaukset toimeentulotuesta kootaan yhdeksi tueksi, ja enimmäisasumismenot määritetään työssäkäyntialueittain. Turvan taso on nykyisten perusturvaetuuksien tasolla (n. 560€), ja alin mahdollinen turva nykyisen perustoimeentulon 60% leikatulla tasolla, n. 300€). Vaihtoehtojen laskentaoletuksissa pyritään budjettineutraaliuteen. Lähtökohtaisesti uusi turva on verotonta, ja muuten verotuslainsäädäntö säilyy nykyisellään.</p>		

Seuraavan hallituksen päätöksenteon ja työn tueksi Perusturvan ja toimeliaisuuden Toimi –hankkeessa selkeytetään näkemyksiä Sosiaaliturva2030 –ratkaisusta.

Tässä esitetyt vaihtoehdot perustuvat hankkeen seurantar ryhmän linjauksiin ja jatkotyöhön, jota voi seurata avoimesti verkossa: vnk.fi/toimi